

4. Про Службу безпеки України : Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 27. – Ст. 382.
5. Про міліцію : Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 4. – Ст. 20.
6. Про Державну прикордонну службу України : Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 27. – Ст. 208.
7. Кувакін С. В. Проблемні питання кваліфікації окремих видів порушень митних правил / Кувакін С. В., Ліпинський В. В. // Вісник АМСУ. Серія “Право”. – 2008. – № 1 (1). – С. 51–55.
8. Суворкін В. А. Ефективність законотворчої діяльності в боротьбі з митними правопорушеннями / В. А. Суворкін // Митна справа. – № 4. – 2008. – С. 3–8.

УДК 342.92

В. В. Ліпинський, кандидат юридичних наук,
доцент кафедри адміністративного та митного права
Академії митної служби України

**НОВАЦІЇ МИТНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ
В ЧАСТИНІ ПРИТЯГНЕННЯ ДО АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ
ЗА ВЧИНЕННЯ ПОРУШЕНЬ МИТНИХ ПРАВИЛ**

Розкрито й проаналізовано новації Митного кодексу України в частині притягнення до адміністративної відповідальності за вчинення порушень митних правил. На підставі проведеного аналізу зроблено відповідні висновки та надано пропозиції.

Раскрыты и проанализованы новации Таможенного кодекса Украины в части привлечения к административной ответственности за совершение нарушений таможенных правил. На основании проведенного анализа сделаны соответствующие выводы и представлены предложения.

In this article the author considered and analysed the innovations of the Custom Code of Ukraine in part of making to administrative responsibility for the violations of customs regulations. On the basis of the conducted analysis the proper conclusions are done and suggestions are presented.

Ключові слова. Митний кодекс України, порушення митних правил, провадження у справах про порушення митних правил, притягнення до адміністративної відповідальності.

Вступ. Призначення митної служби України – створення сприятливих умов для розвитку зовнішньоекономічної діяльності, забезпечення безпеки суспільства, захист митних інтересів України [1]. Забезпечення всіх суб'єктів провадження у справах про порушення митних правил правовими можливостями, достатніми для реалізації ними своїх процесуальних прав і обов'язків, сприяє зміцненню режиму законності в митно-правовій сфері, слугує важливим чинником виконання завдань даного адміністративного провадження, зумовлює необхідність поглиблення демократичних тенденцій та інтеграційних процесів у міжнародних відносинах [2, 5].

© В. В. Ліпинський, 2012

Набуття чинності Митним кодексом України (далі – МК України) 01.06.2012 має сприяти своєчасному, всебічному, повному й об'єктивному з'ясуванню обставин у кожній справі про порушення митних правил, не допускати притягнення до адміністративної відповідальності невинних осіб.

Різноманітним питанням притягнення до адміністративної відповідальності за порушення митних правил присвячено праці Ю. М. Дьоміна, С. В. Ківалова, С. В. Кувакіна, О. В. Кузьменко, Д. В. Приймаченка та інших. Водночас у зв'язку з набранням чинності новим МК України та Законом України від 18.09.2012 № 5288-VI “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України з питань удосконалення діяльності прокуратури” дослідження зазначених питань набуває особливої актуальності.

Постановка завдання. Мета статті – розкриття й аналіз новацій МК України в частині притягнення до адміністративної відповідальності за вчинення порушень митних правил.

Результати дослідження. 01.06.2012 набрав чинності МК України від 13.03.2012 № 4495-VI, який передбачає низку новацій, у тому числі в частині фіксації порушень митних правопорушень, провадження у справах про порушення митних правил, притягнення до адміністративної відповідальності.

Зазначеним МК змінюються або скасовуються деякі види порушень митних правил. Зокрема, в новому МК України немає аналогів правопорушень, передбачених ст. 330, 333–335, 338, 344, 350 МК України від 11.07.2002 № 92-IV.

Разом з тим деякі статті МК України, який втратив чинність, знайшли своє відображення у нових статтях. Зокрема:

а) положення ст.ст. 337, 347 враховано в ч. 1 ст. 469;

б) положення ст. 336 враховано в ч. 2 ст. 469;

в) положення ст. 331 враховано:

– у ч. 3 ст. 470;

– у ч. 3 ст. 469, при цьому запроваджено новацію – відповідальність настає за видачу без дозволу митного органу або втрату товарів, митне оформлення яких не закінчено, або товарів, що перебувають на тимчасовому зберіганні під митним контролем на складі тимчасового зберігання, на складі організації – отримувача гуманітарної допомоги або на митному складі;

– у ч. 3 ст. 478, згідно з якою відповідальність настає в разі видачі без дозволу митного органу або втрати товарів, що зберігаються в режимі митного складу на митних складах;

г) положення ст. 332 – у ч. 1 ст. 470;

д) положення ст. 348 – у ст. 481;

е) положення ст.ст. 354, 355 об'єднано в ст. 485 [1].

Водночас у ст. 485 нового МК України введено нові кваліфікуючі ознаки:

– заявленні в митній декларації з метою неправомірного звільнення від сплати митних платежів чи зменшення їх розміру неправдивих відомостей щодо істотних умов зовнішньоекономічного договору (контракту), ваги (з урахуванням допустимих втрат за належних умов зберігання і транспортування) або кількості, країни походження, відправника та/або одержувача товару;

– неправдивих відомостей, необхідних для визначення коду товару згідно з УКТЗЕД та його митної вартості;

– використання товарів, стосовно яких надано пільги щодо сплати митних платежів, в інших цілях, ніж ті, у зв'язку з якими було надано такі пільги.

Санкція цієї статті передбачає накладення штрафу у відсотковому еквіваленті, а саме трьохсот відсотків несплаченої суми митних платежів [1].

За переміщення або дії, спрямовані на переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення поза митним контролем (ст. 482 МК України) передбачено адміністративне стягнення у відсотковому еквіваленті – 100 % вартості предмета правопорушення та безальтернативна конфіскація товарів, транспортних засобів. Введено посилену відповідальність за повторність вчинення такого саме правопорушення або в разі, коли особа вже притягалась до відповідальності за переміщення товарів з приховуванням від митного контролю протягом року.

За переміщення або дії, спрямовані на переміщення товарів з приховуванням від митного контролю (ст. 483 МК України) передбачено адміністративне стягнення у відсотковому еквіваленті – 100 % вартості цих товарів та безальтернативна їх конфіскація, а також конфіскація товарів зі спеціально виготовленими сховищами (тайниками) і транспортних засобів, що використовувалися для переміщення товарів через митний кордон України. У цій статті також передбачено посилену відповідальність за повторність вчинення такого саме правопорушення або якщо особа вже притягалась до відповідальності за переміщення товарів поза митним контролем протягом року.

За зберігання, перевезення чи придбання товарів, транспортних засобів комерційного призначення, ввезених на митну територію України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю (ст. 484 МК України), передбачено адміністративне стягнення у відсотковому еквіваленті – 100 % вартості цих товарів, транспортних засобів або їх конфіскація [1].

Під час провадження у справах про порушення митних правил слід звертати увагу на те, що відповідно до ч. 3 ст. 3 нового МК України норми законів України, які пом'якшують або скасовують відповідальність особи за порушення митних правил, передбачені цим Кодексом, мають зворотну дію в часі, тобто їх норми поширюються і на правопорушення, вчинені до прийняття цих законів. Норми законів України, які встановлюють або посилюють відповідальність за такі правопорушення, зворотної дії в часі не мають [1].

Крім того, ст. 8 Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП) також визначено, що особа, яка вчинила адміністративне правопорушення, підлягає відповідальності на підставі закону, що діє під час і за місцем вчинення правопорушення. Провадження у справах про адміністративні правопорушення ведеться на підставі закону, що діє під час і за місцем розгляду справи про правопорушення [3]. Таким чином, при вирішенні питання щодо притягнення порушників митних правил до адміністративної відповідальності у зв'язку з набранням чинності новим МК України слід урахувати вимоги ст.ст. 3, 467 цього Кодексу, а також ст. 8 КУпАП.

Новим МК України передбачено нові склади адміністративних правопорушень. Зокрема, ст. 479 передбачає відповідальність за порушення порядку або строків розпорядження товарами, розміщеними в магазині безмитної торгівлі, ст. 480 – порушення порядку здійснення операцій з переробки товарів [1]. Відповідно до частини другої ст. 58 Конституції України ніхто не може відповідати за діяння, які на час їх вчинення не визнавалися законом як правопорушення [4].

Новим МК України введено такі нові поняття, як компроміс у справах про порушення митних правил, мирова угода, докази у справах про порушення митних правил. Компроміс полягає в укладенні мирової угоди між особою, яка вчинила порушення митних правил, та митним органом, посадова особа якого здійснює провадження у справі [1]. Також до процесуальних дій належить опитування осіб, які притягаються до адміністративної відповідальності за порушення митних правил, свідків, інших осіб.

Розширено перелік осіб, які беруть участь у провадженні в справах про порушення митних правил. Зокрема, цими особами є власники товарів та транспортних засобів (заінте-

ресовані особи), представник митного органу. При цьому представник митного органу підтримує позицію цього органу щодо притягнення до адміністративної відповідальності особи, яка вчинила правопорушення, під час розгляду зазначеної справи судом, а також наділений відповідними процесуальними правами, зокрема бере участь у судових засіданнях, подає докази, заявляє клопотання та відводи, оскаржує рішення, постанови і ухвали суду.

Змінено порядок обчислення строків адміністративного затримання. Крім того, ст. 467 нового МК України обмежено строки застосування конфіскації предметів правопорушення.

Відповідно до ч. 1 ст. 465 МК України моторні транспортні засоби та несамохідні транспортні засоби, що буксируються ними, розглядаються як самостійні об'єкти конфіскації [1].

Також новим МК України розширено перелік випадків виключення адміністративної відповідальності за вчинення деяких видів правопорушень. Зокрема, відповідно до ст. 268 цього Кодексу допущення в митній декларації помилок, які не призвели до неправомірного звільнення від сплати митних платежів або зменшення їх розміру, до незабезпечення додержання заходів тарифного та/або нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності не тягне за собою застосування санкцій. Якщо особа систематично (більше двох разів протягом місяця) допускає в митній декларації помилки, то санкції до такої особи застосовуються [1].

Новим МК України визначено особливості відповідальності за деякі види порушень митних правил. Так, відповідно до ст. 460 МК України перевізники несуть відповідальність за переміщення або дії, спрямовані на переміщення товарів через митний кордон України з приховуванням від митного контролю шляхом подання митному органу як підстави для переміщення цих товарів документів, що містять неправдиві відомості (ст. 483 цього Кодексу), виключно в разі, якщо ці відомості стосуються кількості вантажних місць, їх маркування та номерів, а перевізниками не вжито заходів до перевірки правдивості зазначених відомостей або в разі неможливості такої перевірки не внесено відповідного запису до міжнародної автомобільної накладної (CMR) [1].

На відміну від МК України № 92-IV від 11.07.2002 р., в якому штраф за вчинення порушень митних правил визначався, виходячи з його мінімального та максимального розміру [5], у новому МК України розмір штрафів визначено у фіксованому розмірі, що виражений: або в розмірі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, або в розмірі відсотків вартості товарів, транспортних засобів (ст. 482, 483, 484), або в розмірі відсотків несплаченої суми митних платежів (ст. 485).

Відповідно до ст. 512 МК України тимчасове вилучення митними органами товарів, транспортних засобів та документів може бути оскаржено в порядку, встановленому главою 4 цього Кодексу та іншими законами України [1].

Крім того, з видів постанов, які виносяться митним органом або судом (суддею) у справі про порушення митних правил, виключено постанову про порушення кримінальної справи про контрабанду (ст. 527 МК України).

Також слід зазначити, що з 01.12.2012 набирає чинності Закон України від 18.09.2012 № 5288-VI “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України з питань удосконалення діяльності прокуратури” (далі – Закон).

Відповідно до змін, які внесено Законом:

- до ч. 1 ст. 467 МК України, в частині строків накладення стягнень за порушення митних правил, а саме: слова “два місяці” замінено словами “шість місяців”;
- до ч. 2 ст. 467 МК України, в частині строків накладення стягнень за порушення митних правил, а саме: слова “три місяці” замінено словами “шість місяців”;

– до ч. 3 ст. 467 МК України, а саме: у разі закриття кримінального провадження, але за наявності в діях правопорушника ознак порушення митних правил, адміністративні стягнення за порушення митних правил може бути накладено не пізніше ніж через три місяці з дня прийняття рішення про закриття кримінального провадження, але не пізніше ніж через два роки з дня вчинення правопорушення;

– до гл. 72 МК України “Оскарження постанов у справах про порушення митних правил”, у частині оскарження прокурором постанов суду (судді) та митниці у справах про ПМП (ст. 529, 530, 533, 539 МК України) [6].

Висновки. Набрання 01.06.2012 чинності МК України від 13.03.2012 № 4495-VI та 01.12.2012 Законом України від 18.09.2012 № 5288-VI “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України з питань удосконалення діяльності прокуратури” має сприяти своєчасному, всебічному, повному й об’єктивному з’ясуванню обставин у кожній справі про порушення митних правил, не допускати притягнення до адміністративної відповідальності невинних осіб. Зменшення кількості видів порушень митних правил з двадцяти семи до вісімнадцяти сприятиме прискоренню прийняття рішень щодо виявлених правопорушень та осіб, які їх скоїли, забезпечуватиме гуманізацію відповідальності за правопорушення у сфері економічної діяльності та запобігатиме вчиненню протиправних дій.

Для забезпечення сприятливих умов для розвитку зовнішньоекономічної діяльності, забезпечення безпеки суспільства, захисту митних інтересів України, боротьби з порушеннями митних правил та наповнення державного бюджету митним органам України необхідно посилити контроль за своєчасним виконанням постанов у справах про порушення митних правил щодо накладення штрафних санкцій та митного оформлення товарів, які перебувають під митним контролем.

Для посилення відповідальності посадових осіб митних органів за несвоєчасне направлення до виконання постанов у справах про порушення митних правил щодо накладення штрафів та передачі до Державної виконавчої служби конфіскованих товарів, транспортних засобів доцільно розробити відомчий нормативно-правовий акт.

Література

1. Митний кодекс України від 13.03.2012 № 4495-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
2. Адміністративно-правове забезпечення прав фізичних осіб у провадженні у справах про порушення митних правил : монографія / Д. В. Приймаченко, О. В. Бурцева. – Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2011. – 272 с.
3. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 № 8073-X [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
4. Конституція України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
5. Митний кодекс України від 11.07.2002 № 92-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
6. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України з питань удосконалення діяльності прокуратури : закон України від 18.09.2012 № 5288-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.zakon.rada.gov.ua>.